

Több kételyt!

VISSZHANG - LXIII. évfolyam, 36. szám, 2019. szeptember 6.

Az ÉS 2019/31. számában (aug. 2.) György Péter [kritikát írt](#) a balatonfüredi Zsidó Kiválóságok Házáról, ami az egykori zsinagóga épületében található. A megítélésem szerint kiváló kiállítás célja – amint ez a bejárat melletti feliraton is olvasható –, hogy identitásuktól függetlenül emléket állítson azoknak a zsidó származású embereknek, akiket a náci ideológia teljes körű érvényesülése esetén származásuk miatt elpusztított volna, és akik olyan teljesítményeket hoztak létre, amelyeknek gyümölcseit máig élvezzük. A kiállítás logikája tehát a származásra épül, mint ahogy egyébként ezt abban az esetben nem is tudjuk elkerülni, ha a nemzetiszocialista világgéppel szemben zsidókról beszélünk. (Ennek problematikusságáról egyébként írtam *Magyar másik* című könyvemben.)

Az írás nyomán egyfajta diskurzus bontakozott ki. György Péter [válaszreakciójában](#) (ÉS, 2019/34., aug. 23.) egy nem vallási, hanem indokoltan és nyíltan a származási alapot a kiemelkedő teljesítménnyel párosító kiállítás nyomán azt írja: „...*döntően természettudományos felfedezéseknek semmi közük a kiválóságok származásához*”. Majd fogalmilag a származásról a vallásra átváltva így folytatja: „*A természettudományos kutatás lényegéből eredően vallásilag közömbös.*” Végül arra a következtetésre jut: „*A realitás az, hogy »a zsidó kiválóság« semmi más, mint illuzórikus korreláció, semmire sem vezető vágy valamiféle bizonyosság iránt.*”

Az esztéta-művész tehát úgy gondolja, hogy a származás és a vallás felcserélhető, és egyikük sem játszik semmilyen szerepet a természettudományos felfedezések, az innovációk tekintetében. Ő ezt ex cathedra állítja, s úgy véli, hogy aki mást mond, az illuzórikus korrelációt teremt.

A zsidóság – mint ez közismert – eredendően egyfajta etnovallásos (ethno religious) csoport volt, ahol is a származás és a vallás alapvetően egybeesett. A szekularizáció során természetesen a származás elválhatott, és el is vált a vallástól – adott származással nagyon sokféle identitást lehetett kialakítani, beleértve ebbe vallásváltást, a teljes vallástalanságot és a szekuláris „vallásosságban” megfogalmazott hitet is. Ezzel együtt a vallásos zsidóság továbbra is őrzi az etnovallásos jelleget, és hisz abban, hogy az Örökkévalóval kötött szerződése alapján ő a választott nép. A választott néphez történő tartozását pedig származási alapon tartja számon, mint erről egyébként Izrael állam hazatérési törvénye is tanúskodik.

Ennyiben tehát egyrészt indokolt a származást és a vallást felcserélni, másrészt azonban nem teljesen indokolt. Pontosán azért nem, mert az elvilágiasodás nyomán ugyanazon származáshoz teljesen eltérő identitások tartozhatnak, és tartoznak is. A náciak azonban minden identitáskülönbséget elmosva csak a származást vették alapul. Úgy gondolták, hogy ennek alapján kell kiirtani az általuk alacsonyabb rendűnek és egyben károsnak tartott zsidókat.

De az igazi probléma azzal a csálhatatlanság nevében kinyilvánított tétellel van, hogy a származásnak nincs köze a természettudományos felfedezésekhez. Megértem, hogy a náciizmus által tökéletesen lejáratott és diszkriminált származási logikát valaki teljes mértékben el akarja vetni, de ettől még nem állíthatjuk azt, hogy a származásnak nincs jelentősége. (Ez kicsit olyan, mint a társadalmi egyenlőség, társadalmi igazságosság – social justice – gondolata, amelyet a bolsevizmus tökéletesen lejáratott és diszkriminált, de ettől még sokan, sokszor, sok értelemben használják.)

A származás és a teljesítmény összefüggésének igen komoly nemzetközi szakirodalma van, amelyet én kellő alaposítással nem ismerek, de tudok róla. Különösen vonatkozik ez a szakirodalom a zsidó származásúakra, hiszen magyarázatra szorul az a tény, hogy miközben a Nobel-díjasok 18 százaléka (!)

zsidó származású, a zsidó származásúak aránya a világ össznépeességén belül nem éri el a 0,2 százalékot (!). (De ugyanígy fel szokták azt is emlegetni, hogy a par excellence szellemi sporton, a sakkon belül a nagymesterek majd' fele zsidó származású.)

Szeretném idézni a vonatkozó szakirodalmat nálamnál sokkal jobban ismerő, 2015-ben elhunyt katolikus, nem zsidó származású magyar genetikus, Czeizel Endre véleményét: „A zsidóság szellemi téren tapasztalt sikerességét elsősorban a családi és iskolai, tehát szociokulturális hatásokkal magyarázzuk. Mégis, az olyan genetikai hatások sem hagyhatók figyelmen kívül, mint a beltenyészet, amely a kis közösségben élő zsidók egymás közti házasságára vezethető vissza. Emiatt a mindenki, így a zsidó szülőkben is meglévő, de lappangó »rossz« és »jó« gének gyakrabban találkozhatnak össze gyermekeikben. E »rossz« gének magyarázzák meg az olyan, szinte csak zsidókban előforduló genetikai betegségeket, mint pl. a Tay-Sachs-Schaffer és Canavan kórt. A lappangó »jó« gének összetalálkozása pedig a géniuszpalántaság kiindulópontja lehet. (A versenylovakat is gyakorta unokatestvérek párosításával tenyésztik ki.)

Sokkal fontosabbak ennél a szociokulturális hatások, a zsidóság 3000 éves írás-olvasás tudása; az a tanítás, hogy a szülőknek gyermekeik számára a legjobb iskoláztatást kell biztosítani; és a küldetésstudat, amit gyermekeikbe táplálnak. Mindezek jól tetten érhetőek voltak a magyar Nobel-díjasok életében...”
(www.szombat.org)

Magyarán szólva: ha a zsidóságot alappal egy olyan etnokulturális csoportnak tartjuk, amely szekularizációja nyomán is megőrizte a vallásos múltjából adódó szocializációs mechanizmusokat, akkor a genetikus szerint fontosabbak ugyan a szociokulturális hatások, de ezek szervesen összefüggenek a származással.

Őszintén szólva nem tudom, mi az úgynevezett „igazság”. A genetikus véleménye nyomán egy viszont biztos: azt nem lehet egyértelműen kijelenteni, hogy a zsidó származásnak semmilyen köze nincs a természettudományos felfedezésekhez. Erre szokták azt mondani, hogy a probléma tisztázása még további kutatásokat igényel.

Az összefüggés teljes tagadásának deklarálása nem visz közelebb a megismeréshez, az érvekkel értelmezhető magyarázathoz. Szerintem ilyen ügyekben meg kellene szabadulni a politikai korrektség egyébként történetileg érthető normatív követelményeitől, és nem kinyilatkoztatásként, hanem párbeszédképes véleményként kellene fogalmazni. Ha bizonyos területeken elismerünk valamit a származás erejéből, attól még nem leszünk rasszisták.